

Tabakskevers

op onverwachte plekken

Tekst: Erik van Gestel, KAD

Foto's: Cyriel Doevendans, KAD

Bij tabakskevers (*Lasioderma serricorne*) denken we logischerwijs meteen aan tabak, sigaren en sigaretten. In de bulkopslag van tabak kan deze kever een ware plaaggeest zijn, die door monitoring goed in de gaten moet worden gehouden.

Voor deze monitoring zijn speciale feromonvallen beschikbaar.

Onverwachte bron

Wat velen zich niet realiseren is dat de tabakskever zich ook kan ontwikkelen in allerlei andere gedroogde plantaardige materialen. In het afgelopen najaar zijn we deze kever bijvoorbeeld in twee keukens tegengekomen. Waarschijnlijk denkt u dan aan gedroogde plantaardige producten die we gebruiken in de keuken tijdens de voedselbereiding. Dat dachten wij ook, dus we hebben alle lades en kastjes nagekeken, alle producten uitgeplozen en zelfs plinten en dergelijke van de keuken verwijderd, maar we vonden geen bron. Wat bleek bij nadere inspectie: de bron betrof de keuken zelf!

Gaatjes en boormeel werden aangetroffen bij de onbedekte delen van het plaatmateriaal, zoals de kopse kanten en de gaatjes voor de plankendragers.

Determinatie

In het plaatmateriaal van de keukens zagen we allerlei kleine gaatjes en er lagen hoopjes boormeel langs de randen in de keukenkasten en achter ladeblokken. De aantasting leek zeer sterk op die van de gewone houtwormkever (*Anobium punctatum*), maar bevond zich in de spaanplaten van de keuken. Niet echt een houtproduct waar je de gewone houtwormkever in eerste instantie in denkt aan te treffen. In de lades en kastjes van de keukens waren zowel levende als dode tabakskevers aanwezig en onder het keukenblok lagen meerdere larven. Ook voor het raam in de keuken en woonkamer lagen tabakskevers. De aanwezigheid van larven, de grote aantallen kevers en de vreemde ontwikkelingsbron deden ons vermoeden dat het geen gewone houtwormkever zou zijn en inderdaad volgde uit de determinatie al snel dat het om de tabakskever ging.

Maisdelen in plaatmateriaal

De tabakskever ontwikkelde zich in de spaanplaten van de keukenkastjes. Deze platen waren gelakt of gelamineerd en dat verklaart waarom de kevers alleen op de onbedekte delen van de platen naar buiten kwamen. Deze onbedekte delen betroffen de kopse kanten van het plaatmateriaal en de gaatjes waarin de plankendragers kunnen worden gezet. De samenstelling van het plaatmateriaal was ons niet bekend. In een van de twee gevallen is de producent van de platen op locatie aanwezig geweest om zelf een onderzoek in te stellen. Hiervoor is door de producent de samenwerking aangegaan met een universiteit. Na een intern onderzoek heeft de producent ons laten

weten dat er delen van mais in de platen waren verwerkt. Deze mais zal hoogstwaarschijnlijk de ontwikkelingsbron van de tabakskever zijn geweest.

Motten

Helemaal uniek zijn deze twee gevallen echter niet. In voorgaande jaren zijn ook andere voorraadaantastende insecten aangetroffen in geperst plaatmateriaal. Vaak betrof dit voorraadaantastende motten. In dergelijke platen zijn dan vaak zaden of andere vergelijkbare potentiële voedingsbronnen voor de larven van deze insecten terechtgekomen. De platen raken na de productie, dus tijdens opslag, transport of bij eindgebruik, besmet met de voorraadaantastende insecten. Bij het productieproces wordt veel hitte en druk toegepast op de platen, waardoor eventueel aanwezige eitjes of larven het productieproces niet overleven.

Bestrijding

De bestrijding van een dergelijke aantasting is allesbehalve eenvoudig. In vrijwel alle gevallen ontkom je er niet aan om de gehele platen te demonteren. Dit houdt dus in dat de hele keuken uit elkaar moet worden gehaald. Je moet namelijk alle onbedekte delen kunnen behandelen. Behandelingsmethoden die effectief kunnen zijn, betreffen dan bijvoorbeeld een hittebehandeling, invriezen of een gassing. Houd er wel rekening mee dat een hittebehandeling ook schade aan de keuken kan veroorzaken. In veruit de meeste gevallen kan er waarschijnlijk het best voor worden gekozen om het plaatmateriaal geheel te vervangen. Alles bij elkaar een ingrijpende en kostbare aangelegenheid.

Dus, mocht je hulp worden ingeschakeld bij voorraadaantastende insecten waarbij je de bron niet kunt vinden? Neem dan ook minder voor de hand liggende bronnen, zoals dergelijk plaatmateriaal, mee in je inspectie.

Biologie tabakskever (*Lasioderma serricorne*)

De tabakskever behoort tot de familie van de klopkevers (Anobiidae) en leeft voornamelijk in (sub)tropische landen. Daar kan het dier grote schade aanrichten aan langdurig opgeslagen tabaksvoorraden en aan gedroogde plantaardige en dierlijke voorraden zoals bijvoorbeeld noten, koeken, zaden, kruiden, rijst of vismeel.

Uiterlijk en ontwikkeling

De tabakskever is 2 tot 4 mm lang, roodbruin van kleur en fijn behaard. De antennen zijn gezaagd. Tabakskevers zijn vrij gedrongen gebouwd en kunnen vliegen. De larve van de tabakskever is wit en kan 3 tot 4 mm lang worden.

De vrouwtjes van de tabakskever leggen hun eitjes (tien tot honderd stuks) in tabak of in andere producten. Bij een gemiddelde temperatuur van 27°C komen de larven na zes tot zeven dagen uit, maar de ontwikkelingsperiode varieert sterk en hangt af van de voedings- en temperaturomstandigheden. Bij warm zomerweer duurt de complete ontwikkeling van ei tot volwassen tabakskever tachtig dagen. Bij temperaturen onder de 18°C staat de groei van de larven stil.

Leefwijze

Uitgekomen larven zwerven zeer actief rond totdat ze geschikt voedsel hebben gevonden. De larven zijn uitgesproken lichtschiuw. Zodra ze volgroeid zijn, maken ze een cocon waarin ze zich verpoppen. Deze cocons vindt men vaak bij tabak op of in de (uitgevreten) bladsteel of bij sigaren aan het dekblad en aan de binnenkant van de doos.

Foto: Kamran Iftikhar (CC BY-SA 3.0)

Er werden grote aantallen kevers en larven aangetroffen. Dit was ook een aanwijzing dat we hier niet met de gewone houtwormkever te maken hadden.